

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/6/2025
Identifikačné číslo spisu:	2619010231
Dátum vydania rozhodnutia:	05.02.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Patrik Príbelský
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:2619010231.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a sudcov JUDr. Martina Bargela a JUDr. Emila Klemaníča na neverejnom zasadnutí spojenom s verejným vyhlásením rozsudku konanom 5. februára 2025 v Bratislave, v trestnej veci obvineného L. Z. pre zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 2 Trestného zákona a iné, o dovolaní obvineného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 3To/56/2022, z 29. novembra 2022

rozhodol:

I. Podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodu uvedeného v ustanovení § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku bol rozsudkom Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 3To/56/2022, z 29. novembra 2022 a rozsudkom Okresného súdu Senica, sp. zn. 2T/52/2019, z 13. apríla 2022

p o r u š e n ý z á k o n

v ustanoveniach § 321 ods. 1 písm. d), ods. 3 Trestného poriadku a § 3 ods. 3, § 51 ods. 1, ods. 2 a 4 písm. d) zákona o súdoch v neprospech obvineného L. Z..

II. Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 3To/56/2022, z 29. novembra 2022 a rozsudok Okresného súdu Senica, sp. zn. 2T/52/2019, z 13. apríla 2022, ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené výroky obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

III. Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku Okresnému súdu Senica p r i k a z u j e , aby vec potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

IV. Podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku obvineného L. Z.K., narodeného XX. F. XXXX v W., trvalým pobytom K. XXXX/XX, XXX XX M., t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody a Ústave na výkon väzby Leopoldov, n e b e r i e do väzby.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Senica, sp. zn. 2T/52/2019, z 13. apríla 2022 bol obvinený L. Z. uznaný za vinného zo spáchania prečinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 1 Trestného zákona a zločinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 294 ods. 2 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že:

„v období od 1.4.2015 do 2.12.2016 v V. v bytovej jednotke so súpisným číslom XXX napriek tomu, že nie je držiteľom zbrojného preukazu ani iného oprávnenia dovoľujúceho prechovávať strelivo a strelnú zbraň, prechovával bez povolenia v garáži, ktorá je súčasťou nehnuteľnosti 1 ks krátkej pištole čiernej farby vzor 27, značky ČZ, kal. 7.65, výr. č. XXXXXX, 1 ks zásobník z uvedenej zbrane s označením P. Model 27, 8 ks nábojov kalibru 7,65, 1 ks zelenej krabičky s názvom Sellier&Bellot, v ktorej sa nachádzalo 23 ks nábojov značky Browning kalibru 7.65, 1 ks červeno-šedej krabičky s názvom Sellier&Bellot, v ktorej sa nachádzalo 16 ks nábojov značky Browning, kalibru 7.65 a 4 ks čiernych plastových brokových nábojov s názvom SB Corona, Sellier&Bellot 12, pričom predložená pištoľ vzoru 27, kaliber 7.65 Browning, v. č. XXXXXX je podľa záverov znaleckého posudku Kriminalistického a expertízneho ústavu PZ Bratislava strelbyschopná a treba ju považovať za zbraň kategórie A - zakázanú zbraň, a náboje môže nadobudnúť do vlastníctva držiteľ zbrojného preukazu, držiteľ zbrojnej licencie alebo držiteľ sprievodného zbrojného listu na trvalý vývoz podľa § 12 ods. 1 zákona č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach a strelive a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Za to bol obvinenému L. Z. podľa § 294 ods. 2, s použitím § 41 ods. 2, § 42 ods. 1, § 37 písm. h), písm. m), § 38 ods. 2, ods. 5 Trestného zákona uložený súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 6 rokov, na výkon ktorého bol podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona zaradený do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Podľa § 60 ods. 1 písm. a) Trestného zákona bol obvinenému uložený aj trest prepadnutia vecí 1 ks krátkej pištole čiernej farby vzor 27, značky ČZ, kal. 7.65, výr. č. XXXXXX, 1 ks zásobník z uvedenej zbrane s označením P. Model 27, 1 ks zelenej krabičky s názvom Sellier&Bellot, 1 ks červeno-šedej krabičky s názvom Sellier&Bellot.

Podľa § 60 ods. 5 Trestného zákona sa vlastníkom prepadnutých vecí stal štát.

Zároveň podľa § 42 ods. 2 Trestného zákona spolu s uložením súhrnného trestu bol zrušený výrok o treste, ktorý bol obvinenému uložený skorším rozsudkom Okresného súdu Senica, sp. zn. 1T/88/2017, z 11. januára 2018 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 5To/40/2018, z 19. júla 2018 ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Krajský súd v Trnave ako odvolací súd rozhodujúci na podklade odvolania podaného obvineným rozhodol rozsudkom, sp. zn. 3To/56/2022, z 29. novembra 2022 tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. d), ods. 3 Trestného poriadku zrušil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu.

Na základe § 322 ods. 3 Trestného poriadku obvinenému uložil podľa § 294 ods. 2 Trestného zákona, s použitím § 37 písm. m) Trestného zákona, § 38 ods. 2, ods. 5 Trestného zákona s použitím § 41 ods. 2 Trestného zákona, § 42 ods. 1 Trestného zákona súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 6 rokov.

Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona obvineného pre výkon trestu zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Podľa § 60 ods. 1 písm. a) Trestného zákona zároveň obvinenému uložil aj trest prepadnutia vecí 1 ks krátkej pištole čiernej farby vzor 27, značky ČZ, kal. 7.65, výr. č. XXXXXX, 1 ks zásobníka z uvedenej zbrane s označením P. Model 27, 1 ks zelenej krabičky s názvom Sellier&Bellot, 1 ks červeno-šedej krabičky s názvom Sellier&Bellot.

Podľa § 42 ods. 2 Trestného zákona potom zrušil výrok o treste, ktorý bol obvinenému uložený rozsudkom Okresného súdu Senica, sp. zn. 1T/88/2017, z 11. januára 2018 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 5To/40/2018, z 19. júla 2018 ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Obvinený L. Z. podal prostredníctvom obhajcu proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, a to s poukazom na údajné naplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku [súd rozhodol v nezákonnom zložení] a § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom].

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením, sp. zn. 1Tdo/77/2023, z 15. mája 2024 dovolanie obvineného L. Z., proti rozsudku Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 3To/56/2022, z 29. novembra 2022 podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Na základe ústavnej sťažnosti obvineného rozhodol Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom, sp. zn. IV. ÚS 487/2024, z 14. januára 2025 tak, že uznesením odvolacieho súdu, sp. zn. 1Tdo/77/2023, z 15. mája 2024 bolo porušené základné právo sťažovateľa na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 v spojení s čl. 8 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, predmetné uznesenie zrušil a vec vrátil dovolaciemu súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľovi zároveň priznal náhradu trov konania v sume 456,54 eur a uhradiť ich právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Ústavný súd dovolaciemu súdu vytkol ako dôvodnú námietku sťažovateľa, že v jeho prípade nebol dodržaný výber náhodného sudcu, pretože pôvodne konajúca sudkyňa bola vo veci vylúčená a pri následnom prerozdelení veci inému/ďalšiemu sudcovi nebol dodržaný výber aspoň z dvoch senátov, resp. samosudcov a vec pripadla sudcovi vopred známemu a jedinému ktorý bol k dispozícii.

+ + +

Podľa § 362b ods. 1 Trestného poriadku po doručení nálezu ústavného súdu, ktorým bolo zrušené rozhodnutie orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu alebo jeho časť, pokračuje orgán činný v trestnom konaní alebo súd v tom štádiu trestného konania, ktoré bezprostredne predchádzalo vydaniu zrušeného rozhodnutia, ak zákon alebo nález ústavného súdu neustanoví inak. Orgán činný v trestnom konaní alebo súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, je viazaný právnym názorom, ktorý vyslovil vo veci ústavný súd.

Po doručení nálezu ústavného súdu najvyšší súd ako súd dovolací v súlade s § 362b ods. 1 Trestného poriadku pokračoval v konaní o dovolaní obvineného L. Z. a vec opätovne posúdil, avšak iba v rozsahu vymedzenom dôvodmi, ktoré viedli k zrušeniu jeho predchádzajúceho rozhodnutia (rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 45/2017). Trestná vec sa vrátila do senátu 1T, ktorý podľa platného a účinného rozvrhu práce rozhoduje v zložení JUDr. Patrik Príbelský, PhD., JUDr. Martin Bargel a JUDr. Emil Klemanič.

+ + +

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], bolo podané oprávnenou osobou prostredníctvom zvoleného obhajcu [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku, § 373 ods. 1 Trestného poriadku], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku) a na zákonom určenom mieste (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), spĺňa obsahové náležitosti uvedené v § 374 Trestného poriadku.

Následne prišiel k záveru, že dovolanie obvineného je dôvodné.

Vo vzťahu k obvineným namietanému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, spočívajúceho v tvrdení, že po vylúčení pôvodnej zákonnej sudkyne nebola pri pridelení veci inému sudcovi dodržaná podmienka náhodného výberu sudcu, teda neboli k dispozícii aspoň dva ďalšie senáty, pripadajúce do úvahy na pridelenie veci, dovolací súd poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý v náleze, sp. zn. IV. ÚS 487/2024, zo 14. januára 2025, okrem iného, uviedol:

„24. Z argumentačnej koncepcie najvyššieho súdu vyplýva, že východiskom jeho interpretácie označených ustanovení zákona č. 757/2004 Z. z. bolo nepochybne ich jazykové znenie, ktoré ale najvyšší súd považoval len za akési prvotné priblíženie k ich obsahu. Pri nachádzaní normatívneho významu interpretovaných pojmov najvyšší súd vzal do úvahy aj zásadu teleologického výkladu a výlučne prostredníctvom nej vyložil § 51 ods. 1, 2 a 4 písm. d) zákona č. 757/2004 Z. z. spôsobom redukujúcim jadro významu interpretovaného textu o náhodnom pridelení vecí. Keďže podstata námietok sťažovateľa smerovala práve proti interpretácii dotknutých ustanovení (bod 9), ku ktorej sa priklonil najvyšší súd, považuje ústavný súd za potrebné analyzovať práve túto časť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia.

25. Z obsahu napadnutého rozhodnutia vyplýva, že novo koncipovanú tézu, podľa ktorej sa podmienka pridelenia veci náhodným výberom jednému z aspoň dvoch senátov vzťahuje na jej prvé pridelenie po napadnutí veci súdu, najvyšší súd odôvodnil na pozadí (i) skutočnosti, že v okolnostiach danej veci išlo o personálne menší súd, na ktorom v čase napadnutia vecí sťažovateľa pôsobili v rámci trestnoprávnej agendy len dvaja samosudcovia, (ii) potreby špecializácie sudcov, ktorú implicitne myšlienkovito prepojoil s právom sťažovateľa na špecializovaného zákonného sudcu, a (iii) zákonom ustanovenej požiadavky, „...aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí.“ (§ 51 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z.).

26. Výkladovým nástrojom, prostredníctvom ktorého najvyšší súd formuloval svoj právny názor o postačujúcom prvotnom náhodnom pridelení vecí, bola interpretačná metóda teleologickej redukcie. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že označený výkladový prostriedok je z metodologického hľadiska určený výlučne na riešenie problému (zakrytej) medzery v zákone. Ide o situáciu, keď jazykový výklad normatívneho textu je v kolízii s jeho teleologickým pozadím, teda ak z pohľadu jazykového významu textu tento prima facie reguluje viac, než by mal z pohľadu jeho teleologického určenia. Tento problém v zásade nastáva v situácii, keď zákonodarcu pri svojej normotvornej činnosti dostatočným spôsobom nerozlišuje určité skupiny prípadov, ktoré podľa svojho (odlišného) účelu rozlišovať má.

27. Načrtnutú argumentačno-interpretáciu nezhodu medzi sťažovateľom a najvyšším súdom možno v abstraktnej rovine vyjadriť ako napätie medzi jazykovým výkladom normatívneho textu a jeho teleologickou interpretáciou zohľadňujúcou účel normatívneho pôsobenia (racionálne uvažujúceho) zákonodarcu.

28. Ústavný súd sa v rámci svojej rozhodovacej činnosti vyjadril k vzájomnému vzťahu medzi jazykovými výkladovými metódami a ostatnými metódami interpretácie normatívneho textu a uviedol, že k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v takom prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona, ako aj v záujme ochrany ústavnoprávnych princípov vrátane ochrany základných práv. Jazykový výklad môže totiž v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu predstavovať len prvotné priblíženie sa k obsahu právnej normy, ktorej nositeľom je interpretovaný právny predpis; na overenie správnosti či nesprávnosti výkladu, resp. na jeho doplnenie či spresnenie potom slúžia ostatné interpretačné prístupy postavené na roveň gramatickému výkladu, najmä teleologický, systematický a historický výklad vrátane ústavne konformného výkladu, ktoré sú spôsobilé v kontexte racionálnej argumentácie predstavovať významný korektív pri zistení obsahu a zmyslu aplikovanej právnej normy (IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 351/2010, m. m. I. ÚS 306/2010).

29. V kontexte postoja najvyššieho súdu k zisťovaniu obsahu interpretovaného textu možno nepochybne súhlasiť s jeho prístupom zvažovania aj iných než jazykových výkladových metód, najmä tých, ktoré sú spojené s rekonštrukciou úmyslu zákonodarcu, avšak nemožno s ním súhlasiť, pokiaľ ide o ich (izolovaný) výber, následnú aplikáciu a právne závery, ku ktorým dospel.

30. Vo všeobecnej a čiastočne zjednodušenej podobe možno vzťah medzi súdnou mocou a

zákonodarnou mocou vyjadriť aj tak, že úlohou všeobecných súdov je zákony interpretovať a aplikovať, zatiaľ čo úlohou zákonodarcu je tieto zákony vytvárať. Toto vzájomné systémové oddelenie súdnej a zákonodarnej moci determinuje rozsah možnosti interpretácie právnej úpravy zo strany všeobecných súdov, pretože ak by táto interpretácia bola bezhraničná, tak naznačená deľba moci by potom stratila akýkoľvek zmysel.

31. Právna metodológia vo väzbe na jazykový význam normatívneho textu rozlišuje na jednej strane medzi jeho výkladom a na strane druhej dotváraním (resp. tvorbou). Základným diferenčným kritériom prístupu medzi výkladom normatívneho textu (v užšom zmysle) a jeho dotváraním je problematika jadra interpretovaného textu a jeho neurčitej oblasti, ktorá otvára priestor na jeho reštriktívnu alebo extenzívnu interpretáciu, ktorej hranicou je jeho najširší možný výklad v rámci jeho neurčitej časti. V naznačenom priestore otvorenej (významovo neurčitej) textúry hovoríme o výklade, pričom problematika dotvárania práva súvisí s priestorom pohybujúcim sa buď za hranicou najširšieho možného významu textu (analógia) alebo s priestorom významovo užším ako je samotné jadro interpretovaného textu (teleologická redukcia). Uvedené rozlišovanie nie je samoučelné, ale úzko súvisí s ústavnoprávne relevantným vymedzením hraníc výkladu realizovaným orgánmi aplikujúcimi právo (všeobecné súdy nevynímajúc).

32. Ako už bolo naznačené, všeobecným súdom predovšetkým prináleží normatívny text vykladať (v užšom zmysle) a vo výnimočných prípadoch v zásade aj dotvárať, avšak za predpokladu, že v prípade vykročenia mimo hraníc najširšieho významu pojmu (analógia) alebo redukujúc jeho významové jadro (teleologická redukcia) rešpektujú všeobecne uznávané metódy jeho dotvárania. Prípustnosť dotvárania práva zo strany orgánov aplikujúcich právo je z materiálneho hľadiska odôvodnená najmä tým, že zákonodarca nedokáže a ani nemôže vopred domyslieť, a tým regulovať všetky možné situácie a alternatívy vývoja spoločenských vzťahov.

33. Keďže dotváranie práva okrem už naznačených súvislostí úzko súvisí aj s problematikou právnej istoty, je všeobecný súd pohybujúci sa za hranicami jazykového významu textu povinný k tejto záležitosti pristupovať nanajvýš obozretne a svoje závery aj náležite odôvodniť. Zároveň je potrebné uviesť, že sudcovské dotváranie práva má aj svoje vnútorné limity a nemožno ho považovať za všeobecne prípustnú metódu jeho nachádzania pre ktorúkoľvek oblasť právneho poriadku. Uvedené je potrebné citlivo vnímať zvlášť v oblastiach verejného práva, resp. práva definovaného jeho vertikálnou vzťahovou štruktúrou vrátane verejných subjektívnych práv, kde sa osobitne kladie zvýšený dôraz na jeho predvídateľnosť aplikácie, aby princíp právnej istoty jeho adresátov týmito pravidlami presadzovaný bol v čo najnižšej možnej miere dotknutý.

34. V prípade procesných pravidiel určovania príslušnosti súdu alebo pravidiel určovania zákonného sudcu je právna istota účastníkov súdneho konania nepochybne dotknutá na vysokom stupni, pretože ide o základné systémové pravidlá, ktoré sú komponentom a zároveň garanciou spravodlivého súdneho konania a v širšom zmysle utvárajúce koncept právneho štátu a sú úzko previazané so základným právom na nezávislý a nestranný súd (a v užšom zmysle aj na zákonného sudcu). Už z ich podstaty preto vyplýva, že musia byť vopred jasné a predvídateľné.

35. Sudcovské dotváranie práva ako nástroj jeho interpretácie z metodologického hľadiska prichádza do úvahy výnimočne a jedine v prípadoch tzv. kvalifikovaného nedostatku (medzery) v zákone, pričom v zásade platí, že o takejto medzere nemožno uvažovať v situáciách, keď jasný jazykový význam interpretovaného textu plne koreluje s historickým úmyslom zákonodarcu spravidla vyjadreným v dôvodovej správe k zákonu. Inými slovami, ak počiatočná medzera v zákone (otvorená alebo zakrytá) je prejavom vedomého rozhodnutia zákonodarcu, tak možnosti jeho dotvorenia zo strany všeobecného súdu sú obmedzené v tom smere, že sudca nie je oprávnený vyplniť vedomú medzeru v zákone. Istou výnimkou z toho prístupu je v zásade len podstatná zmena spoločenských podmienok v porovnaní s tými, ktoré boli prítomné v čase prijímania právnej úpravy, ktorej súčasťou je interpelovaný text, pri ktorom sa zvažuje jeho výklad mimo hraníc jeho jazykového významu. Nepochybne nemožno prehliadať ani situácie, keď všeobecný súd identifikuje vo vyjadrenej vôli zákonodarcu také nedostatky, ktoré sú v rozpore s ústavným poriadkom ako významovým celkom, tieto však nemožno preklenúť dotvorením práva, ale je povinnosťou všeobecného súdu v takom prípade prerušiť konanie a predložiť vec ústavnému súdu (čl. 144 ods. 2 ústavy) na konanie podľa čl. 125 ods. 1 ústavy.

36. Vychádzajúc z obsahu citovaných ustanovení, možno konštatovať, že vnútorná systematika pravidiel obsiahnutých v § 51 zákona č. 757/2004 Z. z. je postavená na konštrukte generálnej klauzuly (§ 51 ods.

1 v spojení s § 51 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z.) a negatívnej enumerácie (§ 51 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z.). Z citovaných ustanovení vyplýva všeobecné pravidlo, podľa ktorého sa pridelenie vecí jednotlivým samosudcom alebo senátom uskutočňuje za kumulatívne splnených podmienok (i) náhodného výberu a (ii) pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí. Zákonodarca podmienku náhodného výberu konkretizoval spôsobom, podľa ktorého jej splnenie nastane vtedy, ak sa má vec prideliť jednému z aspoň dvoch senátov, samosudcov alebo súdnych úradníkov (§ 51 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z.). Označená právna úprava ďalej obsahuje modifikácie základného pravidla náhodného výberu, ktoré ustanovuje prísne taxatívnym výpočtom (§ 51 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z.). Relevantnou okolnosťou, a to dokonca v rozhodujúcej miere, je aj to, že v prípade opätovného pridelenia veci v situácii, ak bol zákonný sudca, ktorému bola vec pridelená, z konania a rozhodovania vo veci vylúčený [§ 51 ods. 4 písm. d) zákona č. 757/2004 Z. z.], do skupiny výnimiek zo všeobecného pravidla náhodného pridelenia nie je *expressis verbis* zahrnutá. Práve naopak, výslovne (aj) pre tento prípad zákonodarca textuálne zvýraznil požiadavku náhodného pridelenia vecí.

37. Je nepochybné, že každá právna norma má svoj účel a zmysel, ktorého rekonštrukcia je spätá s celou radou neistôt. Zmysel a účel možno abstrahovať aj z autentických dokumentov vypovedajúcich o vôli a zámeroch (historického) zákonodarcu, medzi ktoré patrí aj dôvodová správa.

38. Ústavný súd sa preto oboznámil so znením príslušnej časti dôvodovej správy k § 51 zákona č. 757/2004 Z. z., ktorá je v časti podstatnej pre toto konanie pomerne stručná, napriek tomu z obsahu rozpoznateľne vyplýva úmysel zákonodarcu zakotviť všeobecný princíp pridelenia vecí jednotlivým senátom, samosudcom alebo vyšším súdnym úradníkom za podmienok náhodného výberu «pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí, t. j. „generátorom“». Dôvodová správa v tejto časti taktiež zvýrazňuje úmysel zákonodarcu prepájať všeobecný princíp náhodného pridelenia so súborom zákonom výslovne ustanovených výnimiek.

39. Z obsahu dotknutej právnej úpravy a na ňu nadväzujúcej dôvodovej správy je ďalej zrejmé, že spoločným menovateľom výnimiek z náhodného pridelenia vecí je istý privilegovaný charakter určitého typu predmetu konania, resp. rozhodovania s konzekvenciou zrýchleného vybavenia tej-ktorej záležitosti, čo vo svojej podstate zároveň umožňuje sprostredkované rekonštruovať účel stojaci na pozadí dotknutej právnej regulácie (§ 51 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z.). Táto materiálna podstata výnimiek, ktorú možno koncentrovane vyjadriť ako požiadavku na urýchlené rozhodovanie v privilegovaných veciach (v zásade nemeritórneho charakteru), zjavne absentuje v prípadoch meritórneho rozhodovania v otázkach viny a ukladania trestu.

40. Bez významu nemôže ostať nepovšimnutou ani skutočnosť, že najvyšším súdom signalizované personálno-organizačné komplikácie tzv. malých súdov boli nepochybne prítomné aj v čase prijímania predmetnej právnej úpravy, pričom aj na personálne menej početných súdoch dochádzalo k diferenciacii civilnej a trestnej agendy a s tým súvisiacej špecializácii sudcov. Napriek týmto známym špecifikám malých súdov zákonodarca nepovažoval za dôležité a ani podstatné akokoľvek reagovať na tieto ich charakterové črty spôsobom ustanovenia výnimky zo všeobecného pravidla náhodného pridelenia vecí. Je nepochybné, že pri personálne menších súdoch je algoritmus výberu medzi minimálne dvomi senátmi pri každom prerozdelení veci značne obmedzený, avšak ani táto obmedzenosť nespôsobuje neriešiteľnosť danej situácie (napr. náležitou úpravou rozvrhu práce, do úvahy prichádza aj delegácia vecí inému súdu zákonným postupom). Nad rámec už uvedeného možno uviesť, že tam, kde zákonodarca pre určitú oblasť spoločenských vzťahov považuje špecializáciu súdov za podstatnú, túto z legislatívneho hľadiska vyjadruje veľmi zreteľne, a to napríklad zriadením osobitných súdov (napr. správne súdy) alebo ustanovením kauzálnej príslušnosti všeobecných súdov, resp. správnych súdov. Záležitosť, ktorá sa stala predmetom pozornosti najvyššieho súdu s ohľadom na potrebu špecializácie sudcov pre oblasť trestnej agendy, stojí naďalej prinajmenšom na súdoch prvej inštancie mimo legislatívnej pozornosti zákonodarcu. Sumarizujúc už uvedené, možno konštatovať, že z dosiaľ uvedeného v zásade nič nenasvedčuje tomu, že medzi zákonodarcom vyjadreným textom analyzovanej právnej úpravy a jeho úmyslom by bolo akékoľvek vnútorné napätie alebo rozpor.

41. Pokiaľ ide o konštatovanie najvyššieho súdu, podľa ktorého zákonný pojem „náhodný výber“ nestojí osamote, ale jeho neoddeliteľnou súčasťou je aj ďalšie zákonné znenie, a to „aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí“, je potrebné uviesť, že toto dodatočné kritérium vylúčenia ovplyvňovania

pridelenia veci nie je primárne orientované ako bariéra pre procesnú stranu v praktickej možnosti podávania viacerých návrhov a následnej manipulácie s pridelenou vecou podľa jej predstáv o najvhodnejšom senáte alebo samosudcovi. Ústavný súd zastáva názor, že zákonom ustanovený príkaz vylúčenia možnosti ovplyvňovania veci smeruje k určitej kvalitatívnej požiadavke na funkcionálnosť elektronického systému.

42. Opodstatnenosť tohto záveru sa podáva už priamo z dôvodovej správy k zákonu č. 757/2004 Z. z. (§ 51), keď zákonodarca použil vetné spojenie «... aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí, t. j. „generátorom“», a tiež z bežného významu použitých výrazových prostriedkov, ktoré sú súčasťou posudzovaného textu. Už samotná formulácia príkazu na „vylúčenie možnosti ovplyvňovania pridelenia vecí“ sa z povahy veci (v tomto prípade elektronického prideľovania) viaže k technickým a programovým prostriedkom a algoritmu ich prideľovania, a nie k možnostiam procesnej strany manipulovať s vecou podľa jej optimálnych predstáv o zákonnom sudcovi. Inými slovami, pojem prideľovania veci sa spája výlučne s postupom súdu (strana vec neprideľuje zákonnému sudcovi) pri určovaní zákonného sudcu, a nie s konaním procesnej strany. Preto možno uzavrieť, že zákonný príkaz na vylúčenie možnosti ovplyvňovania pridelenia veci je orientovaný do sféry toho-ktorého súdu a v prípade prideľovania veci pomocou technických a programových prostriedkov do nastavenia algoritmu tohto prideľovania tak, aby z pohľadu jeho funkcionality bola naplnená požiadavka náhodného výberu senátu alebo samosudcu, a to pri existencii aspoň dvoch alternatív (§ 51 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z.).

43. Sumarizujúc už uvedené, možno konštatovať, že z posudzovanej právnej úpravy vrátane jej dôvodovej správy a jej teleologického pozadia nič nesignalizuje, že naznačený problém dotknutej právnej úpravy by vykazoval znaky počiatočnej a zároveň nevedomej medzery v zákone, a taktiež nemožno identifikovať (a najvyšší súd to ani netvrdí) podstatnú a následnú zmenu spoločenských pomerov, ktorá by v okolnostiach danej veci z materiálne chápaného hľadiska vytvorila následnú (zakrytú) medzeru v zákone stojacu proti pôvodne prejavenej vôli zákonodarcu. Ústavný súd v tomto smere nespochybňuje, že analyzovaná právna úprava [§ 51 ods. 1, 2 a 4 písm. d) zákona č. 757/2004 Z. z.] môže byť z jej jazykového významu pre menej personálne početné súdy z pohľadu organizácie ich práce náročnejšia na jej presadzovanie (napr. časť sudcov bude musieť byť v hraničných prípadoch pridelená do inej agendy), ale túto právnu úpravu nemožno zároveň označiť za nepoužiteľnú aj v situácii, ktorá je predmetom posudzovania v tomto konaní.

44. Ústavnému súdu z jeho postavenia v zásade neprináleží akokoľvek korigovať výklad práva realizovaný všeobecnými súdmi (vrátane súdu najvyššieho), pretože jeho úlohou je primárne ochrana ústavnosti, a nie zákonnosti. Napriek tomu, že ústavný súd je pomerne zdržanlivý voči interpretačným záverom všeobecných súdov týkajúcim sa podústavného práva, táto zdržanlivosť nie je bezmedzná a jej hranice sa prelínajú aj so situáciou, keď všeobecné súdy prekročia rámec možnej (zmysluplnej) interpretácie normatívneho textu a dopustia sa výkladového excesu s konzekvenciou následného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru). O takýto prípad ide aj vtedy, ak orgány aplikácie práva síce aplikujú všeobecne prípustné interpretačné metódy, ale tieto použijú nesprávne alebo v situácii, ktorá ich použitie vylučuje. V prípade analógie alebo teleologickej redukcie je takouto situáciou neprítomnosť medzery v práve, ktorá by za prítomnosti relevantného teleologického pozadia mohla byť ich prostredníctvom vyplnená.

45. Výbočenie z týchto hraníc sa sprítomnilo aj v napadnutom uznesení najvyššieho súdu, keď najvyšší súd interpretoval zákonom ustanovené podmienky náhodného výberu senátu alebo samosudcu v rozpore s ich jasným jazykovým znením a úmyslom zákonodarcu, čím dotvoril zákon vytvorením osobitnej skupiny prípadov, v ktorých sa pravidlo náhodného prideľovania vecí neaplikuje. Tento prístup najvyššieho súdu bol zvolený v situácii, keď na takúto interpretačnú redukciu neboli (aj z doktrínálnych interpretačných prístupov) splnené predpoklady (najmä absencia počiatočnej, resp. následnej nevedomej medzery v zákone). Vo výsledku preto najvyšší súd presadil svoju vlastnú predstavu o optimálnom legislatívnom riešení, v dôsledku čoho vstúpil do priestoru, ktorý mu z jeho postavenia ako orgánu súdneho typu neprináleží, a tým zároveň otvoril priestor pre ústavný súd na jeho kasačné pôsobenie.

46. V závere je potrebné uviesť, že napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu má nepochybne svoju racionalitu a vnútornú logiku a nemožno si nevšimnúť aj jeho praktický dosah. Ani vecne však nejde o jediné možné riešenie danej problematiky, pričom podstatné je to, že výber optimálneho riešenia nie je vecou súdu, ale vecou uváženia zákonodarcu, čo má vo vzťahu k prideleniu veci súvzťažnosť určenú

prostredníctvom čl. 2 ods. 2 ústavy.

47. Inými slovami a lapidárne, v predmetnej situácii nemožno výkladovo poprieť jednoznačne vyjadrené ratio legis dotknutého kľúčového ustanovenia, teda § 51 ods. 4 písm. b) zákona č. 757/2004 Z. z., ktorým je obligatórny náhodný výber (a taký môže byť len výber z najmenej dvoch sudcov v nadväznosti na odseky 1 a 2 označeného ustanovenia), čo platí konkrétne (aj a práve) pri pridelovaní vecí po vylúčení sudcu, ktorému bola vec pôvodne pridelená. Tradičnú judikatúrnu líniu je teda potrebné od zakotvenia povinnosti náhodného výberu do zákona (aj po vylúčení sudcu) formulovať tak, že dôvodom na nutnú delegáciu je nemožnosť prideliť vec náhodným výberom na základe legálneho interného postupu, ak má byť taký výber podľa zákona obligatórne vykonaný.

48. Oproti tomu použitý postup v preskúmvanej veci, aj keď nenesie znaky manipulácie v duchu tzv. kabinetnej justície, nie je ani výberom sudcu, a teda už vôbec nie náhodným výberom. Ústava náhodný výber nepožaduje, ale ak ho požaduje zákon, sudca sa nemôže stať 'zákonným sudcom' v zmysle čl. 48 ods. 2 a v kontexte čl. 2 ods. 2 ústavy bez splnenia tejto zákonnej požiadavky. Riešenie preferované najvyšším súdom by teda bolo z hľadiska absencie konfliktu s ústavou možné, ale len na základe zákonnej zmeny pri úprave dotknutej otázky.

49. Nie je bez zaujímavosti ani to, že uvedená okolnosť bola reflektovaná aj konajúcim okresným súdom (bod 5 tohto odôvodnenia).

50. Z už uvedených dôvodov ústavnému súdu neostávalo iné, než vyhovieť ústavnej sťažnosti sťažovateľa a rozhodnúť, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo porušené jeho základné právo na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 v spojení s čl. 8 ods. 2 listiny a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu). Zároveň podľa čl. 127 ods. 2 ústavy napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).“

Dovolací súd je viazaný právnym názorom vyjadreným v citovanom náleze ústavného súdu a uvádza, že vychádzajúc z uvedeného možno konštatovať, že táto dovolacia námietka obvineného subsumovaná pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku je dôvodná.

Opierajúc sa o právny názor vyjadrený v zrušujúcom náleze ústavného súdu možno konštatovať, že potom, čo bola z konania a rozhodovania vylúčená pôvodná zákonná sudkyňa, bola vec obvineného pridelená novému sudcovi porušením ústavných a zákonných pravidiel na pridelenie vecí náhodným výberom. Pri následnom novom pridelení veci bol už k dispozícii len jeden sudca, ktorému mohla byť daná vec pridelená.

Táto situácia bola v rozpore so zákonnou úpravou uvedenou v zákone o súdoch č. 757/2004 Z. z., v znení noviel.

Podľa § 3 ods. 3 uvedeného zákona zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte.

Podľa § 51 ods. 1 uvedeného zákona ak tento zákon neustanovuje inak, veci určené podľa predmetu konania sa v súlade s rozvrhom práce pridávajú jednotlivým senátom alebo samosudcom náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí. Súdnym úradníkom sa pridávajú veci podľa rozvrhu práce tak, aby sa zabezpečilo ich rovnomerné zaťaženie a riadny chod súdu.

Podľa § 52 ods. 2 citovaného zákona podmienka náhodného výberu podľa odseku 1 je splnená vtedy, ak sa má vec prideliť jednému z aspoň dvoch senátov, samosudcov alebo súdnych úradníkov.

Podľa § 51 ods. 1 písm. d) citovaného zákona ak odsek 5 neustanovuje inak, náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom sa podľa rozvrhu práce alebo jeho zmeny prerozdeľujú už pridelené veci aj v prípade ak bol zákonný sudca, ktorému bola vec pridelená, z konania a rozhodovania vo veci vylúčený.

V situácii, keď pri novom pridelení veci neboli fakticky k dispozícii aspoň dvaja sudcovia na danom súde, medzi ktorých by bolo možné vec nanovo prerozdeliť (prideliť jednému z nich) prostredníctvom technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom, nebola splnená

požiadavka pridelenia veci náhodným výberom.

Tým bol naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods.1 písm. b) Trestného poriadku, pretože súd rozhodol v nezákonnom zložení.

Došlo tým k porušeniu zákona v neprospech obvineného, a to v ustanoveniach § 321 ods. 1 písm. d), ods. 3 Trestného poriadku a § 3 ods. 3, § 51 ods. 1, ods. 2 a 4 písm. d) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch.

Najvyšší súd preto so zreteľom na citované pochybenie podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil vo výroku tohto rozsudku porušenie zákona v neprospech obvineného. Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil rozsudok odvolacieho súdu, sp. zn. 3To/56/2022, z 29. novembra 2022 a jemu predchádzajúci rozsudok Okresného súdu Senica, sp. zn. 2T/52/2019, z 13. apríla 2022 a zrušil aj všetky ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad a zároveň podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal Okresnému súdu Senica, aby vec v potrebnom rozsahu opätovne prerokoval a rozhodol.

Keďže došlo k zrušeniu aj rozsudku súdu prvého stupňa a ten bude musieť celé konanie nanovo vykonať, nezaoberal sa už dovolací súd ďalšími dovolacími námietkami obvineného, pretože ten ich bude môcť duplicitne uplatniť v novom konaní a súd prvého stupňa sa nimi bude povinný nanovo zaoberať.

Pri opakovanom prerokovaní a rozhodnutí bude potrebné, aby sa Okresný súd Senica dôsledne riadil vyššie vyjadreným právnym názorom odvolacieho súdu vo vzťahu k zákonnému sudcovi. S ohľadom na uvedené bude prvostupňový súd povinný vykonať konanie na súde prvého stupňa opätovne, a to v zákonnom zložení.

Podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku, ak sa vykonáva na obvinenom trest odňatia slobody uložený mu pôvodným rozsudkom a dovolací súd na základe dovolania výrok o tomto treste zruší, rozhodne súčasne o väzbe.

Vzhľadom na to, že obvinený L. Z. v súčasnosti vykonáva trest odňatia slobody, ktorý mu bol uložený rozsudkom Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 3To/56/2022, z 29. novembra 2022 (v spojení vo výroku o vine s rozsudkom Okresného súdu Senica, sp. zn. 2T/52/2019, z 13. apríla 2022) a dovolací súd v konaní o dovolaní zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj súdu prvého stupňa, podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku bolo potrebné rozhodnúť o väzbe. Menovaný obvinený avšak páchal aj inú trestnú činnosť, za ktorú bol odsúdený, preto s tým, že bude dodaný do výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený trestným rozkazom Okresného súdu Skalica, sp. zn. 0T/25/2020, z 10. júna 2020 v spojení s uznesením Okresného súdu Senica, sp. zn. 1Nt/64/2021, z 13. februára 2023, v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 3Tos/62/2023, zo 16. mája 2023, rozhodol najvyšší súd o tom, že sa obvinený do väzby neberie.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.